

Zbor kmetijske in obertnijske družbe v Ljubljani 1. julia.

Ko so se svitli nadvojvoda Janez proti poldesetim pripeljali z gosp. deželnim poglavarjem grofam Chorinsky-tam, jih je predsednik kmetijske družbe z vsimi odborniki spodobno sprejel v veži mestne hiše in jih spremil v dvorano, kjer so zbrani udje (blizo 70) pričakovali gosp. nadvojvoda.

Predsednik kmetijske in obertnijske družbe gosp. Fidelis Terpinec je pozdravil s serčnim nagovorom slavniga gospoda, in rekel, da je veselje preljubljeniga nadvojvoda danes med sabo imeti tolikanj veči, ker ga vidimo pervikrat po prestani hudi bolezn, in scer popolnoma zdraviga in krepkiga. Ker je vsak zbor — govori gosp. predsednik na dalje — kterimu ste Vi, visoki gospod, predsednik bili, no v a veselejši dôba našimu kmetijstvu bila, bo taka gotovo tudi danes, v kterim Vas bomo prosili za svêt v marsikterih važnih rečéh kmetijstva.

Gosp. nadvojvoda so blagovoljno sprejeli ta nagovor, po kterim je začel družbe tajnik dr. Bleiweis govoriti o tistim obdelovanju mokrih in merzlih zemljiš (senožet ali njiv), pri kterim se na umetno vižo glinjaste cevi (rori) pod zemljo položé, da po njih voda odteka, sapa skoz nje piha, se zemljiše osuši in ogreje in nerodovitna zemlja v rodovitno spremeni. Čeravno prav za prav ta znajdba ni nova *), vunder v ti viži, kakor sedaj Angleži, Belgiani, Francozi in Rusi ravnajo in so tudi v našim cesarstvu že ravnati začeli, ni bila nekđaj znana, sedaj pa sloví pod iménam drênaže **) že krog in krog v imenovanih deželah.

Ker je naša kmetijska družba iz časnikov zvedila, da je sedaj na Štajarskim tak umetnik iz Nemškiga, ki je že neki veliko močirno senožet gosp. nadvojvoda in družih posestnikov zdrênažil, je vprašal dr. Bleiweis v iménu družbe Njih cesarsko visokost:

1) Ali bi ne prišel tudi na Krajnsko tisti umetnik, če bi se kateri posestniki oglasili za to važno popravo svojih zemljiš?

2) Ali bi bolj kazalo si omisliti tisto mašino, ktera iz gline izdeluje imenovane cevi (rore), ali si pa iz Štajarskiga naročiti že ondi izdelanih?

3) Kaj so skušnje na Štajarskim v tem učile: ali je drênaženje zlo drago ali ne?

Na te vprašanja so prijazno odgovorili svitli nadvojvoda tole:

Umetnik, kteriga smo uđinjali iz Nemškiga, še dosihmal ne drênažuje naših senožet, ampak jih brez drênaže na suho devlja, vunder je tudi izveden v drênaži. Štajarski deželni stanovi mu plačajo na leto 600 fl.; kdor si ga pa hoče za svoje senožeti vđinjati, mu plača vožnino k sebi in nazaj in pa 2 gold. na dan. Kdor ga imeti hoče, se mora pri odboru kmetijske družbe oglasiti, in po redu naročila gré od eniga do družiga. Kđaj bo na Štajarskim vse opravil, se ne vé; da bi tudi na Krajnsko hotel priti, ni dvomiti; morebiti bi se mogel tudi kak umen človek iz Krajnskiga k njemu učít poslat; v vsim tem bi se bilo nar boljše z gosp. dr. Hlubek-am pogovoriti. Temu je pristavil g. deželni

*) Več o tem bomo pri drugi priloznosti govorili. Vred.

**) Drain (izgovori drên) je angleška beseda in pomenirov ali graben, v kteriga so glinjaste cevi ali rori položeni; beseda drênaža (drainage, draining) pomeni umetnost tega cevovanja, — drênažiti (drainen) pa ceví v zemljo pokladati in takó vodo odpeljevati itd. Ker je nar bolj prav, da ptuje besede, ki so v vsih jezicah navadne, tudi v slovenskim obderžimo, da se tako lože eden družiga razumemo, nočemo novih besed kovati, ampak ohranimo izvorno angleško. Vred.

poglavar: Kar tisto letno plačilo zadene, ktero na Štajarskim od deželnih stanov dobiva, ni dvomiti, da jo bo tudi prihodnje Krajnsko deželno namestništvo dovolilo v prid domačimu kmetijstvu, čeravno dohodki Štajarskih stanov so veliko veliko veči od Krajnskkih.

Kar drugo vprašanje vtiče — so povzeli gospod nadvojvoda besedo — imate Krajnci gotovo tudi za izdelovanje cevi pripravno glino ali ilovco; če bi si omislili mašino, ki veljá okoli 500 gold., bi menda bolje opravili.

Kar tretje vprašanje vtiče, ne morejo svitli vojvoda še sedaj gotoviga odgovora dati, bojo pa, kakor hitro bojo o tem natanjčniši izvedenja dobili, družbi vse natanjko na znanje dali.

Zbor se je zahvalil svitlimu nadvojvodu za prejeto podučenje. (Dalje sledí.)

O zadevah društva sv. Mohora.

20. junija t. l. se je po naznanilu „Bčele“ zbral Celovski odbor društva sv. Mohora. V tem shodu se je več reči obravnovalo in sklenilo, zmed kterih sledeče posnamemo:

Bukve, ktere misli društvo izdajati, imajo sploh v 3 razdelke razpasti: 1) v verozakonske bukve, 2) v podučivne in kratkočasne reči, kot povesti, pesme itd. za šolsko mladost; 3) sploh v literarne dela, posebno, ki se našega naroda vtičejo. Ob enem poprosi odbor vse slovenske pisatelje, enake dela društvu pošiljati, da jih pretrese, in če jih primerne najde, natisniti da. Vselej mora vendar pristavljeno biti, pod kterimi pogoji spisatelj svoj rokopis društvu prepusti. Ker se bo sedaj najpoprej „življenje svetnikov“ in „sveto pismo“ izdalo, bi bilo za sedaj verozakonskih bukev kmalo zadosti; želeti bi bilo posebno tacih, ki v 2. in 3. razdelk spadajo.

Društvo se je pogodilo z gosp. Placidom Javornikom za že izdani prvi del njegovega sv. pisma (I. Mozesove bukve) in ga bo boljši kup prodajalo. Dalej se je g. Javornik zavezal, sveto pismo tudi dalej izdelovati.

Se ima odbor na vse slov. vis. poglavarstva in škofijstva s prošnjo obrniti, da bi društvo razširjati pomagale. Dalej se bo naše društvo tudi z družimi enacimi društvizvezalo.

Vodja naznani, da je sedaj 477 udov, in da je društveni denar v hranilnici vložen.

Za društvo so donatisnjene knjige: Blagomir puščavnik, v 1000 iztisih, — Povestnica goriske nadškofije od F. Blažiča u 600 iztisih — 50 šolskih pesem v 1000 iztisih, h kterim se vendar še napévi v Gradcu litografirajo. Povest Blagomir puščavnik bo veljala za neude po bukvarnicah 30 kr. sr. — Povestnica gor. nadškofije se bo vendar samo uđom dajala; sicer se po bukvarnicah ne bo prodajala. Cena šolskih pesem se še ni mogla določiti.

Te knjige se bodo vsaj do srede mesca julia razposlale in scer za to léto odboru za vsaktere škofije za vse ude, ki v dotičnej škofii prebivajo. Od ondot naj si jih vsakdo sam preskerbí. Prihodnje léto se bo vendar v tej reči vse drugači ravnalo in scer takole: vsaki ud bo moral pri pristopu naznanje dati, kako da jih hoče prejemati. Da jih bodo vendar uđi brez vsih daljih potroškov dobivljati zamogli, se bodo v vsakim slov. mestu kak knjigar najel in knjige za vsakega uda tistemu knjigarju pošiljale, po kterem jih hoče prejemati. Kdor jih hoče vendar po pošti dobivljati, bo moral poštnino sam plačevati. Za tekoče leto tega vendar ni mogoče poskerbeti, ker ne vémo, kam jih uđi

žele. — Dalej se bodo knjige vsakega četvertletja razpošiljale.

Veliko delo „Gofine“, ki se ravno tiskati jame, se ima v 2000 iztisih na svitlo dati.

Duhovni ogovori (pridige) od g. Kafola in Stibiela se imajo vis. Labudskemu škofijstvu v pregled poslati.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Krajnja. Posvečenje Prešernoviga spominka. Tretje leto že je nastopilo, odkar se je truplo preslavniga pesnika položilo v tihotno prebivališče pod merzlo odejo zemlje. V večno pokojnost je odšel 8. februarja 1849 dr. France Prešerin, kije tako marljivo, tako milo prepéval po Slovenije okrajini, ki je tako mično doneče strune prebiral, da krepko v ganjenih sercih rojakov odmevajo, — da še v daljnim času bojo s čudovitim glasam donéle krog in krog. — Oterpnela je roka mojstrova, zadeta od nemile smertne sile, in struna, ki je v sebi krila nebeški glas, je utihnila, utihnila na večno! — Ali začujeno petje prezgodaj umerliga pesnika se ni razgubilo, razlegaje se dalječ krog in krog po domačim planu; — krepkeji in krepkeji prihaja zaglasje bobnečih strun, in telesne odmerlosti ni nasledvalo smutno pozabljenje, nikakor! — le čversteji življenje razvija krasna stvaritev pesnikova in slutoimé Prešernovo ne propade v žalno tmino, — z zlatimi, vedno svetlimi čerkami stoji zapisan Prešerin, velečasten ponos drage matke Slave, ktere verni sinovi so, odmerlimu s pravo hvaležnostjo udani, postavili na grob krasen spominek, kateri je bil v saboto 3. julia slovesno posvečen. Čeravno priprostiga brez posebnih kinčarij ga je vender umetavna roka kiparja Toman-a prav zalo in nekako resnobno oblikala, da se sleherniga prihodnika oko ob njegovim pogledu raduje, — zares pravi kinč krajnskiga pokopališča! Izdelan je iz prelepiga marmeljna, pisano-rudečkastiga, ki ga je hranila v svojim krilu domača zemlja. Oblika spominka je bizantinska, visoka, s križcam na verhu; štiri enake, ne preširoke plati ga obdajajo; na sprednji, ktero zgoraj kinči zlata lira, stoji vsekano:

Dr. France Prešerin,

rojen v Verbi 3. decemb. 1800

umert v Krajnji 8. febr. 1849.

— — — — —
— — — — —
Ena se Tebi je želja spolnila,
V zemlji domači de truplo leži.

Na nasprotni strani pa, okinčani z zlatim venecam, se bere:

»V pesmih neumerlimu«

postavili častitelji njegovi 1852.

Ob podnožji je bilo umetno vloženo votlasto kamnje, kakoršno se ob Savi dobí, in kjer se je kamen s kamnam stikal, je zelena trava, kakor iz žive zemlje, prijetno klila. Okoli tega kamnja pa, ki je samo za nazočnost bilo postavljeno, dokler ga ne bo po tej podobi izsekano nadomestilo, je narejena ograja z železnim omrežjem. Pa kaj ugledaš še na spominku! — Krasen venec, ki ga je nježna roka domoljubkinje v vekši počeščenje druziga ji odmerliga okinčala, da bi znamenitost današnjiga dneva oznanoval, se je ljubko vil na verhu okoli spominka; sestavljen iz poljskih, slovenskih cvetic z domačo lipo opleten, je izhajal z verha spominka, kjer je križec objemal, ter se vedel v dveh velicah zavijačah na pristranskih platéh, dokler se ni zopet, navzgor speljan, ondi s poprejšnjim koncam bratovsko sklepal.

Pred posvečenjem spominka je bila ob desetih do-

poldne velika černa maša, ktero so g. dekan Kos z vsimi svojimi gosp. kaplani v pokopališčni kapelici péli; po dokončanih biljah na grobu so zapeli „Benedictus“, in ko so nehali, so povzeli glas Ljubljanski učenci, in zapeli so narprej dve cerkveni nadgrobnici, nato pa tretjo pesem, ktero je mojster glasbe, g. Gr. Rihar za to slovesnost izvrstno postavil; zložena v ta namen setakole glasi:

Ko zvezde luč, poprej nikdar poznano,
Prisvetil je tvoj duh nam iz noči!
»Al roži so le kratke ure dane«,
Za tabo zgodaj nam oko rosi —
Na grob, kjer tvoja struna mila
Je umolknila.

Al tvoj pepél naj tihi mir pokriva!
De ravno hitro vzet, veliko si končal.
Objema te mladika večno živa.
Dokler svoj jezik bo Slovan poznal,
Bo serce tvoja struna mila
Mu budila. (Konec sledi.)

Iz Ljubljane. Svitli nadvojvoda Janez so že pisali iz Gradca predsedniku kmetijske družbe g. Terpincu zastran nekterih v Ljubljanskim zboru posvetovanih reči, in so pristavili, da so prav srečno v Gradec prišli. Živijo! — V današnjim „oglasniku“ je natisnjen izpis sejniga zapisnika Ljublj. kupčijske in obertniške zbornice od 16. dneva pr. m. — Učenik slikarstva gosp. Steinfeld iz Dunaja je bil na poti v Terst pred nekimi dnevi spet 4 dni v Kamniku, obrisati naše veličanske snežnike; ali škoda, da jih je le en dan čiste brez oblakov vidil.

Novičar iz mnogih krajev.

Pri novim društvu, ki se je ravno osnovalo na Dunaji za bolji rejo lanú in konoplje v našem cesarstvu, se je vdeležil svitli cesar z 40 delnicami ali akciami po 500 fl., kar znese skupej 20.000 fl. — Radovedno se pričakuje nova postava za ženitbe ali zakonski stan, ktera se je te dni cesarju v poterjenje predložila; kakor se sliši, bo v vsih zakonskih zadevah cerkovna oblast veliko veči, kakor je dosihmal bila. — Tudi ministra vojništva in denarstva sta se podala 1. dan t. m. v Pešt k cesarju. — V Benetkah so te dni zaperli več nepokojnih ljudi. — Nek Amerikanec je važno reč znajdel; namest da bi se hlaponam na železnici kurilo, jih bo mašina gonila z zrakam ali sapo napolnjena. Poskušnje so se dosihmal tako dobro obnesle, da neki ni dvomiti nad tem; unidan je na neki železnici s tako zračno sesalico (Luftpumpe) 8 ljudi v 6 minutah 4 angleške milje delječtiral. — Tudi na Parskim imajo živinsko sol, ki obstoji iz 48^{1/2} delov čiste kuhinske soli, iz 48^{1/2} kamnite soli iz Berchtesgadna, iz 2 delov rudečiga železniga okisanca in 1 dela pepéla; cena ji je le tretjina navadne kuhinske soli. — Po ukazu cara Miklavža bo prihodnje leto v Moskavi na Rusovskim velika obertnijska razstava. — 1. dan t. m. je razpustila kraljica Angleška državni zbor; volitve za novi zbor se bojo kmalo razpisale; te nove volitve bojo veliko pomenljive za vlado Angleško in vès svet. — Arabci v Algerii v severni Afriki so se spuntali zoper Francoze; vunder je punt v Boni že zatért; pri glavvarjih punta so dobili tako imenovaniga ognjeniga škraateljna (Höllenaschine), to je, strašno morivno pušo, ktera ob enim streljaju sila veliko pokončá. — Kako si Kitajci lepo vreme delajo, naznani misionar Lecomte v potopisu po Kitajskim takole: Če Kitajcam nagaja deževno vreme, da jim žuga rajzeve poljá pokončati, začnejo v nebo s topovi (kanoni) streljati; strel pretrese podnebje in prežene oblake, da se zvedri.